

Memòria 2008 | Institut Català de la Salut

*25 anys compromesos
amb la salut de les persones*

Marina Geli i Fàbrega
Consellera de Salut

“Hem començat a treballar de forma diferent, més eficient, més propera, més innovadora, més solvent i sostenible. Uns canvis que es tradueixen en resultats més positius per a la ciutadania i els professionals.”

Em plau presentar-vos la *Memòria d'activitats* de 2008. Aquest ha estat un any que segurament recordarem ple d'aniversaris molt significatius en l'àmbit del sistema sanitari català: els 25 anys de l'Institut Català de la Salut (ICS) i alhora el seu primer aniversari com a empresa pública; els també 25 anys de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol de Badalona i, així mateix, els 40 anys de l'Hospital Universitari de Tarragona Joan XXIII. Aquestes commemoracions ens han permès apropar les institucions a la ciutadania i també reconèixer i agrair la tasca que desenvolupen diàriament els professionals que hi treballen.

D'altra banda, he de manifestar la meva satisfacció pel compliment del primer any com a empresa pública de l'ICS que ens arriba de la mà, d'una banda, del seu Consell d'Administració, que en va aprovar el projecte d'estatuts, i, de l'altra, del Govern de la Generalitat, que en va aprovar el text definitiu.

En el marc del procés de desplegament de l'empresa pública, l'ICS ha fet una aposta per l'autonomia de gestió dels equips d'atenció primària. En aquest nou model amb què pretenem assolir l'excel·lència en els resultats clínics i millorar l'atenció a la població, els professionals esdevenen coresponsables dels resultats assolits a nivell assistencial, organitzatiu, econòmic i de gestió.

Vull destacar també l'enorme pas endavant que ha fet l'ICS amb el projecte d'integració dels sistemes d'informació dels seus hospitals i centres d'atenció primària en una única plataforma clínica

de treball. El seu desenvolupament forma part del procés global de modernització de l'ICS, que representa un element clau per a la transformació de tot el sistema sanitari català.

Aquesta política integral i transversal va més enllà del vessant no assistencial de l'activitat, com és ara el de la docència i la recerca. Els nous instituts de recerca integrats als centres hospitalaris i d'atenció primària de l'ICS formen una xarxa de recerca consolidada que pot competir amb països del nostre entorn de reconeguda referència en recerca. Mostra d'això és que tres d'aquests instituts –la Fundació Institut de Recerca Hospital Universitari Vall d'Hebron, l'Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge i la Fundació Institut d'Investigació en Ciències de la Salut Germans Trias i Pujol– han estat acreditats aquest any per l'Institut de Salut Carlos III com a instituts d'investigació sanitària.

És així, doncs, com hem començat a treballar de forma diferent, més eficient, més propera, més innovadora, més solvent i sostenible. Són canvis que es tradueixen en uns resultats més positius per a la ciutadania, en primer lloc, i els professionals que hi treballen, a continuació. De fet, aquests són els eixos vertebradors d'aquest canvi progressiu, d'aquest lent però imparable gir de 180 graus que, dia a dia, continua fent d'aquesta institució un referent sanitari de Catalunya.

Enric Argelagués i Vidal

Director gerent de l'Institut Català de la Salut

“En l'any de la commemoració dels 25 anys d'història de l'ICS hem iniciat un procés de transformació que implica un canvi cultural de gran envergadura que ens ha de convertir en una organització d'excel·lència en l'assistència i en la generació de coneixement.”

Em plau presentar-vos la *Memòria d'activitats* de l'Institut Català de la Salut (ICS), institució a la qual estic vinculat des de fa molts anys i que ara, com a director gerent, tinc la satisfacció i el repte de dirigir.

L'any 2008 ha estat molt significatiu per a l'ICS. D'una banda, hem commemorat els 25 anys d'història de la institució i el primer aniversari com a empresa pública. De l'altra, hem iniciat amb pas ferm una nova etapa de grans reptes i oportunitats, amb la voluntat de consolidar-nos com una organització líder en l'atenció sanitària, la docència i la recerca en l'àmbit de la salut a Catalunya.

La transformació en empresa pública ja ha permès que l'ICS gaudeixi d'una nova forma de governança, d'una nova forma de finançament i també d'una nova forma de relacionar-se amb els altres proveïdors del sistema sanitari. No obstant això, aquest procés de transformació en què estem immersos implica un canvi cultural d'una gran envergadura, que requereix temps i on cal aplicar els passos necessaris per arribar a bon port.

Aquesta nova manera de fer promou la gestió compartida i descentralitzada amb base territorial, un nou sistema de relació amb el Servei Català de la Salut, l'enfocament cap a resultats qualitatius i la integració de processos assistencials. Treballem per un sistema resolutiu que garanteixi l'autonomia del pacient, la qualitat de vida i la satisfacció dels ciutadans. Amb la participació dels professionals en la presa de decisions i en la gestió de tots els processos interns i amb la visió terri-

torial i de xarxa dels serveis mitjançant la reenginyeria de processos i les aliances estratègiques amb altres proveïdors, consolidem la innovació organitzativa i tecnològica, la sostenibilitat de l'empresa, l'assumpció de riscos, la millora de la productivitat, l'eficiència en la gestió i les polítiques de gestió de persones. Finalment, són valors a l'alça la recerca, la docència i la cultura d'avaluació de l'empresa.

Estic convençut que tots aquests principis són una oportunitat única de millora que no podem deixar passar. I només amb la implicació i la participació de professionals, gestors, agents socials, patronals, administracions locals i ciutadans aconseguirem una organització d'excel·lència en l'atenció a la salut de les persones i en la generació de coneixement.

Us convido, doncs, a continuar treballant amb la màxima il·lusió i compromís en aquest projecte amb l'objectiu de construir un nou ICS basat en l'equip humà que el forma, que situï la ciutadania com a eix central de l'activitat, compromès amb la sostenibilitat econòmica i social, que ofereixi una atenció integral a les persones i una integració activa, respectuosa i coresponsable en el sistema sanitari, i que treballi per a la millora continuada de la qualitat.

A tot Catalunya

Amb un pressupost per a l'any 2008 de 2.642 milions d'euros i una plantilla de més de 41.000 professionals, l'Institut Català de la Salut (ICS) és l'empresa pública de serveis sanitaris més gran de Catalunya i presta atenció sanitària a gairebé sis milions d'usuaris, xifra que suposa el 76,04% del total d'assegurats a Catalunya (5.828.982 persones).

Actualment, l'ICS gestiona 8 hospitals de referència dins la xarxa hospitalària d'utilització pública (32% del llits hospitalaris públics); 284 equips d'atenció primària (inclosos dos equips d'atenció primària d'aliances estratègiques); 40 centres d'especialitats extrahospitalàries; 25 unitats territorials d'atenció continuada i urgències d'atenció primària (ACUT), que presten atenció mitjançant 161 dispositius; 37 serveis d'atenció a la salut sexual i reproductiva; 6 serveis de laboratori clínic, 5 dels quals estan integrats en dispositius territorials amb l'hospital de referència; 31 serveis de diagnòstic per la imatge; 18 unitats de rehabilitació extrahospitalària; 15 unitats PADES, i 8 unitats de salut mental, 2 de les quals són d'atenció infantil i juvenil i 2 més d'atenció i seguiment de les drogodependències.

A més de l'activitat assistencial, l'ICS desenvolupa una gran activitat científica a través dels nou instituts de recerca integrats als centres hospitalaris i d'atenció primària. Tres d'aquests instituts –l'Institut de Recerca Hospital Universitari Vall d'Hebron, l'Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge i l'Institut d'Investigació en Ciències de la Salut Germans Trias i Pujol– estan acreditats per l'Instituto de Salud Carlos III. Aquest reconeixement com a centres d'excel·lència els situa en una posició capdavantera a tot l'Estat en l'àmbit de la recerca biomèdica.

En el camp de la docència, l'ICS forma en els seus centres més de 2.000 especialistes de 45 especialitats diferents en ciències de la salut. També acull més de 3.000 alumnes de pregrau de medicina, infermeria, odontologia i altres ensenyaments. A banda d'això, porta a terme una intensa activitat en formació continuada per a tots els col·lectius professionals.

Professionals 2008

Atenció primària

Facultatius	6.692
Infermeria i altres ¹	7.825
Residents	682
Gestió i serveis	5.884

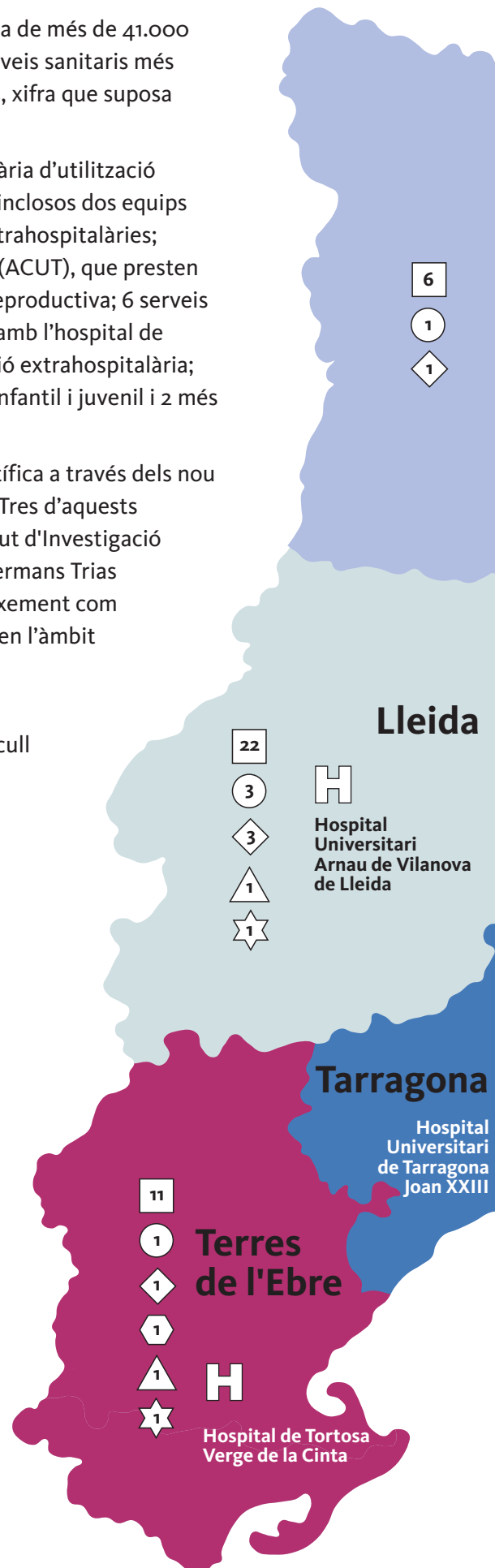
Hospitals

Facultatius	3.503
Infermeria i altres ¹	10.700
Residents	1.427
Gestió i serveis	4.612

Centre corporatiu 384

Total 41.709

1. Inclou professionals assistencials no facultatius.
Plantilla a desembre 2008. Incorpora personal fix i eventual (no substituïts).

8 hospitals

284 equips d'atenció primària (inclou 2 equips d'atenció primària d'aliances estratègiques)

25 unitats territorials d'atenció continuada (ACUT) i urgències de l'atenció primària (160 dispositius)

37 serveis d'atenció a la salut sexual i reproductiva

18 unitats de rehabilitació extrahospitalària

Altres unitats: 30

31 serveis de diagnòstic per la imatge

15 PADES (programes d'atenció domiciliària, equips de suport)

40 centres d'especialitats extrahospitalàries

6 serveis de laboratori clínic

8 unitats de salut mental

Activitat assistencial

Activitat d'atenció primària 2008

	TOTAL	% variació 2008/2007
Visites EAP	41.466.187	1,9%
Medicina de família	21.839.362	1,4%
A domicili	252.050	-1,1%
Al centre	21.202.411	1,0%
Consultes telefòniques	384.901	27,4%
Pediatría	4.076.873	-1,2%
A domicili	1.884	-35,9%
Al centre	4.000.654	-1,5%
Consultes telefòniques	74.335	19,6%
Odontologia	909.742	11,8%
A domicili	953	18,5%
Al centre	907.060	11,7%
Consultes telefòniques	1.729	23,1%
Assistència social	293.198	5,6%
A domicili	7.657	8,5%
Al centre	264.164	4,6%
Consultes telefòniques	21.377	18,1%
Infermeria	14.347.012	2,9%
A domicili	380.850	13,1%
Al centre	13.780.551	2,3%
Consultes telefòniques	185.611	37,8%
Visites CUAP	3.382.090	2,6%
A domicili	105.522	0,8%
Al centre	3.264.549	2,6%
Consultes telefòniques	12.019	22,7%

	TOTAL	% variació 2008/2007
Visites especialistes CAPII	1.808.334	-4,9%
Visites ASSIR	534.188	17,8%
Primeres visites	148.064	57,5%
Visites successives	386.124	7,4%
Visites de salut mental	71.398	17,4%
Primeres visites	23.056	69,4%
Visites successives	48.342	2,4%
Visites de rehabilitació	282.789	12,5%
Primeres visites	53.180	8,3%
Visites successives	229.609	13,5%
Visites PADES	42.011	9,0%
Proves diagnòstiques*	2.071.209	5,6%
Radiodiagnòstic	1.755.606	5,8%
Gabinets	300.294	5,4%
Medicina nuclear	15.309	-13,5%
Activitat dels laboratoris		
Peticions	1.946.667	
Proves	34.571.455	
Proves pròpies	34.425.451	
Proves derivades	146.004	

* Activitat realitzada, tant en centres propis com aliens, a la població atesa per l'ICS.

Activitat hospitalària 2008

	TOTAL	% variació 2008/2007
Altes	215.262	1,6%
Altes convencionals	172.143	0,5%
Altes CMA	43.119	6,0%
Ingressos	167.788	-0,9%
Ingressos urgents	106.641	-1,2%
Ingressos programats	61.147	-0,4%
Estades	1.245.775	-0,1%
Hospitalització domiciliària	5.246	-4,5%
Cirurgia major	118.109	0,7%
Intervencions convencionals programades	52.349	0,9%
Intervencions convencionals urgents	22.641	-8,4%
Altes CMA	43.119	6,0%
Cirurgia menor ambulatoria	65.153	-10,5%
Cirurgia menor ambulatoria	17.518	-10,6%
Cirurgia menor ambulatoria consultes externes hospital	38.679	-16,0%
Cirurgia menor ambulatoria consultes externes de primària	8.956	26,1%

Indicadors 2008

	TOTAL	% variació 2008/2007
Estada mitjana (dies)	7,24	-0,6%
Índex d'ocupació %	85,99	0,7%
Pressió d'urgències	63,56	-0,3%
Índex de reiteració	2,19	-7,6%

	TOTAL	% variació 2008/2007
Urgències	808.507	-2,2%
Urgències sense hospitalització	704.839	-2,5%
Urgències amb hospitalització	103.668	-0,1%
Consultes externes	2.661.390	1,7%
Consultes externes hospitalàries	2.135.625	-0,3%
Primeres visites	562.184	2,7%
Visites successives	1.573.441	-1,3%
Consultes externes de primària	525.765	10,7%
Primeres visites	272.561	18,8%
Visites successives	253.204	3,1%
Sessions d'hospital de dia	239.056	11,7%
Activitat dels laboratoris		
Peticions	3.254.056	
Proves	30.944.488	
Proves pròpies	31.089.793	
Proves derivades	145.305	

	TOTAL	% variació 2008/2007
Urgències/dia	2.209	-2,5%
% altes CMA / total d'altes	20,03	4,4%
% CMA / total d'intervencions	36,51	5,3%

Desplegament de l'empresa pública ICS

S'aprova el projecte d'estatuts de l'ICS com a empresa pública

El Consell d'Administració de l'ICS, reunit en sessió extraordinària el dia 8 d'abril de 2008, ha aprovat la proposta d'estatuts de l'empresa pública, amb la qual s'ha iniciat el procés de tramitació com a proposta de decret i que culminarà amb l'aprovació per part del Govern de la Generalitat del text definitiu.

També ha nomenat els vocals de la Comissió Executiva del Consell d'Administració, en la qual es deleguen funcions com ara formular el projecte de pressupost; aprovar les ofertes públiques d'ocupació; nomenar els càrrecs directius; garantir la qualitat i l'equitat dels serveis; establir un model públic de retiment de comptes, i vetllar per assolir la màxima productivitat i eficiència, entre d'altres.

L'ICS aposta per l'autonomia de gestió dels equips d'atenció primària

Dins del procés de desplegament de l'empresa pública, el Consell d'Administració de l'ICS ha aprovat l'inici d'una sèrie d'experiències d'autonomia de gestió i organització en deu equips d'atenció primària.

En aquest nou model, els professionals són els màxims responsables de la gestió dels recursos i de l'organització dels serveis dels seus centres. L'objectiu és fer-los coresponsables dels resultats aconseguits a escala assistencial, organitzativa, econòmica i de gestió de personal.

El projecte pretén assolir l'excel·lència en els resultats clínics; la millora en l'atenció als ciutadans; la satisfacció dels professionals mitjançant l'increment de la responsabilització sobre els resultats i del compromís amb els objectius institucionals; reforçar el valor i el prestigi dels professionals en la relació de servei amb els pacients i la ciutadania; una major eficiència en la utilització dels recursos públics, i finalment, millorar el funcionament de l'equip tot potenciant la capacitat d'establir xarxes territorials per garantir la continuïtat dels serveis i la complementarietat.

Els deu EAP on començaran a treballar amb aquest nou model són els de l'Eixample de Lleida, Sant Salvador i el consultori local dels Pallaresos de Tarragona, Encants de Barcelona, Salt, Can Vidalet d'Esplugues de Llobregat, Vilassar de Mar, Can Parellada de Terrassa, Santa Eugènia de Berga, Tremp i Flix.

El codi ètic de l'ICS s'obre a la participació dels professionals

El Codi ètic neix amb l'objectiu de consensuar els principis ètics que han de guiar la presa de decisions dels òrgans de govern i de gestió de l'ICS, i les actuacions dels seus treballadors.

Amb l'objectiu de promoure la sensibilització i la reflexió ètiques i obtenir una visió plural i completa, l'ICS ha obert a la intranet corporativa un fòrum virtual de participació perquè tots els treballadors hi puguin aportar aquelles idees que considerin adients per millorar el document marc en què s'està treballant.

Consells de participació dels hospitals

Els consells de participació dels hospitals pretenen fomentar la participació comunitària. Aquests consells també abordaran temes relacionats amb l'atenció primària gràcies a les juntes clíniques d'atenció primària, un espai més de participació dels professionals.

Amb la constitució del Consell de Participació de l'Hospital Universitari Joan XXIII, aquest centre s'afegeix a aquells que ja se serveixen d'aquest òrgan de participació: l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova, l'Hospital Universi-

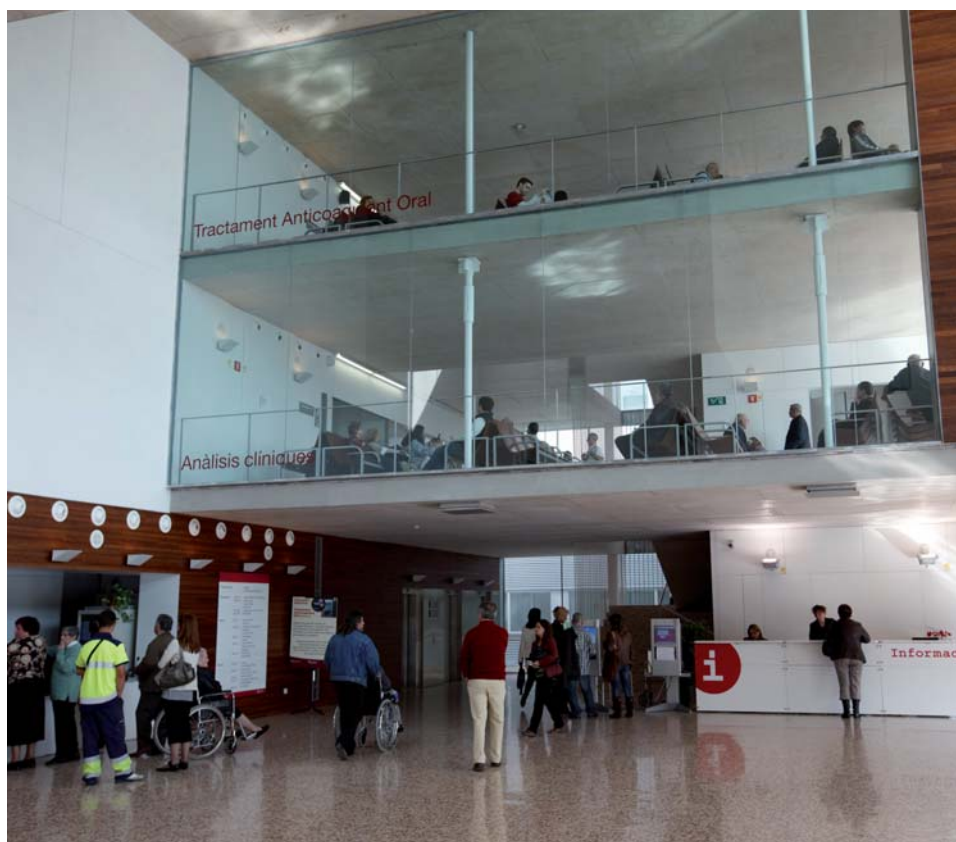
tari Dr. Josep Trueta, l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol i l'Hospital Verge de la Cinta.

Programa de modernització de l'ICS – Projecte ARGOS

El projecte ARGOS, de modernització i integració de sistemes, implica la implantació a tots els hospitals de l'ICS de l'estació clínica de treball sobre una plataforma SAP, amb interconnexió amb la història clínica de l'atenció primària (ECAP), que l'ICS té estesa al conjunt dels seus centres d'atenció primària.

L'objectiu del projecte és la integració dels sistemes d'informació dels hospitals i de l'atenció primària de l'ICS, tant assistencials com economicofinancers i de recursos humans, en una plataforma clínica única, a través de la qual es pretén que els professionals tinguin un accés més àgil a tota la història clínica del pacient, de forma electrònica. La plataforma de sistemes d'informació clínica de l'ICS ha d'alimentar i vertebrar el projecte d'història clínica compartida de Catalunya, i permetre la compartició de dades i experiències per al conjunt del sistema.

L'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol ha estat el primer on s'ha posat en marxa aquest sistema el febrer de 2008, i al llarg de l'any s'ha implantat als hospitals Verge de la Cinta i Joan XXIII.

25 ANYS DE L'INSTITUT CATALÀ DE LA SALUT

L'any 2008 l'ICS ha celebrat el 25è aniversari de la seva creació, que va tenir lloc el 14 de juliol de 1983. Per commemorar aquest esdeveniment, durant tot l'any s'han organitzat diferents actes lúdics i científics que han tingut per objectiu apropar la institució a la ciutadania i, sobretot, agrair i reconèixer la tasca que desenvolupen dia a dia els 41.000 professionals que en formen part. Aquesta celebració ha arribat en un moment d'especial significació ja que l'ICS també ha celebrat el primer aniversari com a empresa pública.

Les diferents jornades organitzades han abordat temes d'interès com el Programa pacient expert, el treball social als equips d'atenció primària, el paper del personal administratiu en l'organització dels centres, la formació sanitària especialitzada, la recerca biomèdica i la qualitat.

El vessant més lúdic ha arribat a l'estiu amb l'acte central de celebració del 25è aniversari que ha aplegat a l'Anella Olímpica de Montjuïc 6.000 professionals de la institució de tots els punts del territori. La festa ha comptat amb la presència de l'alcalde de Barcelona, la consellera de Salut i el director gerent de l'ICS, entre altres autoritats i representants de l'àmbit polític, institucional i sanitari.

Les celebracions també han inclòs tota una sèrie d'activitats de promoció de la salut adreçades a la ciutadania. Així doncs, amb l'objectiu de mostrar els serveis sanitaris com a equipaments oberts a la ciutadania i impulsors d'activitats de promoció de la salut, del 22 al 28 de setembre els hospitals i els centres d'atenció primària han organitzat caminades, exposicions, tallers i xerrades divulgatives adreçades a la ciutadania per donar a conèixer serveis, com la programació de visites per internet, o informar sobre hàbits i estils de vida saludables.

Primer concurs de fotografia digital FotoICS 2008

En el marc d'aquest aniversari, l'ICS també ha convocat el primer concurs de fotografia digital FotoICS 2008, on han pogut participar tots els professionals de la institució. Totes les imatges han tingut com a tema únic l'ICS, ja sigui com a escenari principal, com a protagonista o com a element inspirador de la fotografia.

Amb un total de 635 fotografies de 86 participants diferents, el concurs ha estat un èxit, tant per la xifra d'imatges rebudes com per la seva qualitat, creativitat i sensibilitat. Les 25 imatges finalistes al voltant de la dimensió social i humana de l'atenció a la salut a casa nostra s'han reunit en diverses exposicions itinerants que han recorregut els centres d'atenció primària, els hospitals i el Centre Corporatiu.

Concert de les corals de l'ICS

El punt final als actes de celebració del 25è aniversari l'ha posat una cantada a

càrrec de les corals de l'ICS a la sala d'actes del Pavelló Docent de l'Hospital Vall d'Hebron. En total, més de 150 professionals de la salut, integrants de les corals de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida, del SAP Santa Coloma de Gramenet, del CAP El Carmel de Barcelona, Sant Llorenç de l'Hospital de Viladecans, Veus Sense Fronteres del Servei d'Atenció Primària Cerdanyola-Ripolllet i de l'Hospital Vall d'Hebron, han pujat a l'escenari per interpretar un repertori escollit per ells mateixos per a l'ocasió.

40è aniversari de l'Hospital de Tarragona Joan XXIII i 25è de l'Hospital Germans Trias i Pujol

El 2008 ha estat també l'any de celebració del 40è aniversari de l'Hospital de Tarragona Joan XXIII i del 25è de l'Hospital Germans Trias i Pujol.

L'Hospital Universitari de Tarragona Joan XXIII ha celebrat enguany 40 anys d'existència amb una sèrie d'actes culturals, científics, lúdics i assistencials adreçats als professionals i a la ciutadania, com ara la realització de la prova ITB (índex turmell-braç) en persones d'entre 50 i 75 anys per tal de detectar malalties arterials perifèriques; caminades per Tarragona; conferències divulgatives i xerrades en escoles.

El centre badaloní va obrir les portes el 1983 i 25 anys més tard s'ha convertit en el centre d'alta tecnologia i de referència per a les 800.000 persones que viuen al Barcelonès Nord i Maresme. El 1985 va ser acreditat com a hospital docent i s'ha consolidat com a hospital universitari de la Universitat Autònoma de Barcelona. El 1995 es va constituir la Fundació per a la Recerca Biomèdica Germans Trias i Pujol (actual Institut d'Investigació en Ciències de la Salut Germans Trias i Pujol) que canalitza tots els esforços de la recerca i que l'ha situat com un dels primers centres de l'àmbit estatal.

25è aniversari Institut Català de la Salut 1983 2008

1r concurs de fotografia digital
FotoICS2008

consulteu-ne les bases a:
www.portalics

valor humà dia a dia
valor humà dia a dia
preparant el futur
preparant el futur
sempre amb tu
atmosferes sempre amb tu
atmosferes sempre amb tu

Departament de Salut Institut Català de la Salut

Innovació i millores assistencials

Pla per potenciar el rol de la infermera en la gestió de la demanda aguda

Com una de les mesures per donar resposta a les noves necessitats organitzatives dels centres de salut, per millorar l'accessibilitat i donar un paper més actiu a la infermera, l'ICS ha apostat per desenvolupar les competències professionals del col·lectiu infermer i perquè puguin atendre pacients amb problemes aguts poc greus.

Amb aquest objectiu i a partir de la reflexió conjunta de metges i infermeres de tot el territori català, l'ICS ha elaborat unes guies d'actuació per a tota una sèrie de problemes de salut habituals que provoquen un major nombre de visites espontànies: cremades de poca rellevància, problemes gastrointestinals, dolor lumbar, ferides, molèsties urinàries, mal de coll i de queixal, refredats, molèsties a l'ull i l'anticoncepció d'emergència.

El pla elaborat per l'ICS estableix que aquests professionals s'han de presentar com a tals i si l'usuari vol ser visitat des del principi per un metge s'ha de respectar i acceptar la seva decisió. Així doncs, després de l'entrevista clínica amb el pacient, la professional recopilarà la informació necessària per abordar el problema de salut de l'usuari, durà a terme les cures -si escau-, l'informarà sobre què ha de fer si no millora i li facilitarà fulls amb informació sanitària (en què s'explica, entre d'altres, com fer una cura personal en cas de diarrees, talls o mal de gola). Si en qualsevol moment considera necessària l'actuació del metge de família o de l'especialista, el derivarà immediatament a la consulta pertinent. De la mateixa manera, si s'ha de prescriure algun medicament serà sempre un facultatiu qui validi la recepta.

La Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària (CAMFIC) i les societats científiques d'infermeria (AIFICC i ACI) han donat el vistiplau a aquest pas endavant per desplegar les competències de la professió.

S'estén el Programa pacient expert a la malaltia pulmonar obstructiva crònica (MPOC) i al tractament amb anticoagulants orals (TAO)

Després de l'exitosa experiència pilot iniciada el 2006 al CAP Roquetes amb la implantació del Programa pacient expert en pacients amb insuficiència cardíaca, els equips d'atenció primària Encants i Gòtic de Barcelona han posat en marxa el Pro-

grama pacient expert en pacients amb MPOC i amb TAO.

Un total de 21 pacients han participat en aquestes experiències: 11 en el grup d'MPOC de l'EAP Encants, i la resta en el grup de TAO a l'EAP Gòtic. Durant dos mesos s'han reunit durant una hora i mitja a la setmana, en sessions que inclouen una part teòrica i una altra pràctica, conduïdes per un pacient expert que ha experimentat en primera persona els símptomes i els problemes que es tracten, i un professional que té un paper d'observador o de reconductor en cas que sigui necessari.

L'ICS treballa amb l'objectiu d'estendre el Programa pacient expert a altres patologies cròniques, com ara la diabetis *mellitus* i l'ansietat.

L'ICS implanta una eina informàtica que millora la seguretat en la prescripció dels medicaments

L'Institut Català de la Salut ha implantat a tots els centres d'atenció primària de l'organització una nova aplicació informàtica, anomenada Self-Audit de prescripció, per fer més efectiva la prescripció dels medicaments i donar més seguretat al pacient.

Aquest programari està integrat a la història clínica informatitzada i realitza una avaluació setmanal sistemàtica dels fàrmacs prescrits a cada pacient, tant des del centre d'atenció primària com des de les consultes d'especialistes. Si detecta alguna anomalia o una possibilitat de millora, alerta i proposa al metge la nova alternativa per tal que pugui dur a terme la suspensió o el canvi de la medicació.

En concret, es tracta de garantir la màxima seguretat en la prescripció de les

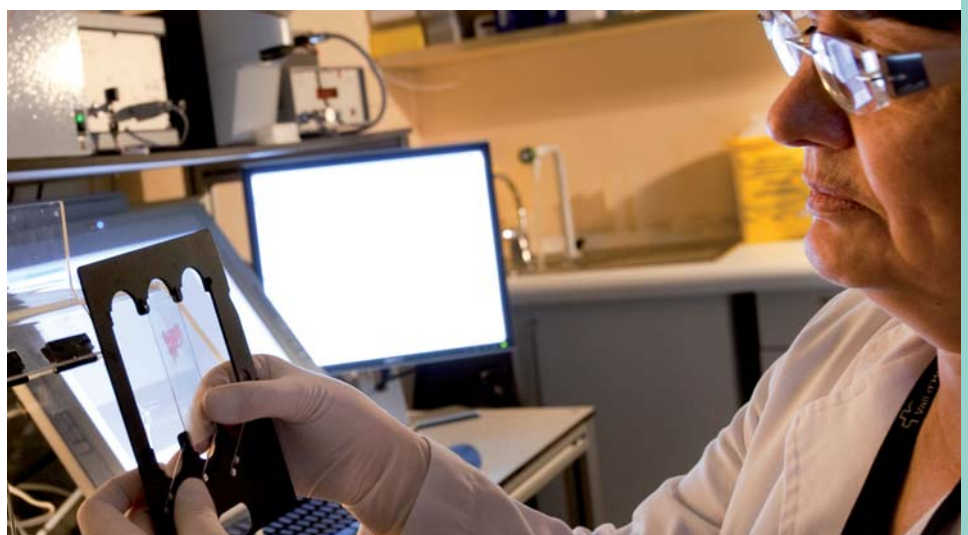
més de 9 milions de receptes que s'estenen cada mes i evitar duplicitats terapèutiques que poden generar contraindicacions o interaccions medicamentoses, especialment en pacients polimedicats. En els primers 6 mesos de funcionament, ja ha detectat prop de 170.000 usuaris amb duplicitats terapèutiques.

Es crea la Comissió Farmacoterapèutica per impulsar una millor utilització dels medicaments a l'organització

La Comissió Farmacoterapèutica de l'Institut Català de la Salut vol ser un referent dins l'organització en polítiques del medicament d'acord amb les línies marcades pel Departament de Salut, amb l'objectiu de garantir que la prescripció dels professionals de l'ICS sigui una eina de gestió clínica que garanteixi la seguretat per al pacient i els principis bàsics d'eficiència dels fàrmacs.

Les funcions de la Comissió –formada per una quarantena de membres entre clínics, farmacèutics i farmacòlegs– consisteixen a fer un seguiment del consum de fàrmacs en l'atenció primària i els hospitals, realitzar una selecció de medicaments i estratègies terapèutiques recomanades, establir consensos sobre els indicadors de prescripció, rebre propostes dels clínics, i alhora analitzar de quina manera es canalitzen les consultes dels professionals sobre aquesta matèria. Finalment, es preveu impulsar el grup d'avaluació de nous medicaments.

El nou ens també promourà la col·laboració entre l'atenció primària i l'hospitalària per garantir la continuïtat assistencial en matèria de prescripció i potenciar la difusió d'informació en medicaments.

Desplegament del nou model d'atenció continuada i urgències de l'atenció primària (ACUT)

El nou model d'atenció continuada i d'urgències de l'atenció primària (ACUT) suposa un canvi transcendent en la prestació d'aquest servei. La nova organització pretén desenvolupar un servei de la màxima qualitat, àgil, resolutiu i satisfactori per a professionals i ciutadans. Per assolir aquestes fites es defineix com una sèrie de dispositius configurats en xarxes territorials, prou flexible per adaptar-se a les diferents singularitats de la nostra realitat i amb més potencialitat d'integració amb altres serveis.

Al llarg del l'any 2008, la nova organització s'ha desplegat en un 90% i compta amb un total de 161 dispositius, 12 d'ells centres d'urgències d'atenció primària (CUAP), que presten servei a 5.900.000 ciutadans en tot l'àmbit territorial de Catalunya. Pel que fa als dispositius engegats, els CUAP es caracteritzen per disposar dels recursos per oferir una alta capacitat de resolució que abasta fins i tot processos que fins aleshores s'havien d'atendre en entorns hospitalaris. Així, es pot aconseguir donar un servei de la màxima qualitat i seguretat en l'entorn més proper al ciutadà, amb els subsegüents increments de la satisfacció i millora en la utilització dels recursos assistencials.

D'altra banda, aquests mateixos objectius, en funció de les característiques dels diferents entorns en què l'ACUT es posa en marxa, també s'assoleixen amb l'establiment de xarxes integrades amb els serveis d'urgències hospitalaris i amb el conjunt de proveïdors que actuen en aquell entorn. En aquest sentit, s'han iniciat experiències en diversos territoris, tant amb hospitals de l'ICS com d'altres proveïdors, amb resultats força encoratjadors.

L'Hospital Universitari Vall d'Hebron implanta vàlvules cardíaques sense cirurgia a cor obert

L'abril passat, els equips dels serveis de Cardiologia i Hemodinàmica de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron han fet un pas endavant en el camp de les valvulopaties en implantar una vàlvula pulmonar i dues vàlvules aòrtiques mitjançant cateterisme cardíac intervencionista, procediments que s'han practicat per primera vegada a Catalunya.

La tècnica consisteix a introduir un catèter, a través de l'artèria femoral (via transfemoral), proveït d'una vàlvula que s'introdueix plegada i s'implanta en l'interior de la vàlvula aòrtica afectada, a través de la qual surt la sang del cor. L'elevada precisió que requereix el procediment es deu al fet que necessita una absoluta coordinació entre cirurgians cardíacs, cirurgians vasculars i especialistes en hemodinàmica i cardiòlegs, ja que en qüestió de segons han d'introduir la vàlvula de manera sincronitzada, sense que el cor deixi de bategar.

La intervenció, inscrita dins el Programa transversal d'atenció a valvulopaties, està indicada en aquells casos en què el pacient presenta una estenosi (estretor) aòrtica degenerativa greu.

Es resol una espina bífida amb una nova cirurgia fetal a úter obert

Un grup d'experts de l'equip de Cirurgia Fetal de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron van aconseguir solucionar un cas greu d'espina bífida durant la gestació mitjançant una cirurgia mínimament agressiva per al fetus.

L'operació es va dur a terme conjuntament amb l'equip mèdic de l'Hospital

Burlo-Garofolo. Una novetat afegida va ser la posada en pràctica d'una tècnica pionera de reparació dèrmica que va permetre una millor cicatrització de la pell del nadó.

Al naixement, el nadó movia les cames i la lesió de l'esquena estava completament tancada i cicatritzada. Així mateix, els estudis per ressonància del cervell i de la columna van evidenciar un tancament complet correcte de l'espina bífida i una mínima afectació cerebral, de manera que no ha calgut drenatge ni altres actuacions mèdiques.

El nou Centre de Càncer de Mama "Endavant i de cara" situa l'ICS a l'avantguarda europea en el tractament d'aquesta patologia

"Endavant i de cara" ha estat la culminació d'un projecte sense precedents en la sanitat pública, en què la col·laboració de l'empresa pública i el sector privat han confluït en un mateix objectiu: oferir un tractament integral a una de les malalties que afecta cada any més de 16.000 dones a tot l'Estat.

"Endavant i de cara" és pioner en el desenvolupament de tasques de coordinació conjuntes en la lluita d'aquesta malaltia entre la medicina assistencial i la de recerca biomèdica, reforçades per les connexions amb altres centres investigadors nacionals i internacionals, i, de manera important, amb els laboratoris farmacèutics.

El Centre està ubicat a l'Àrea Materno-infantil de l'Hospital Vall d'Hebron, en dues plantes amb unes dimensions de 2.041 m², i les seves instal·lacions apleguen les diferents àrees per al tractament i prevenció del càncer de mama: hospital de dia i farmàcia, àrea de consultes, radiologia, àrea d'administració i despatxos mèdics.

Innovació i millores assistencials

Es realitza amb èxit el primer trasplantament d'intestí a Catalunya

L'Hospital Universitari Vall d'Hebron ha realitzat amb èxit el primer trasplantament d'intestí a Catalunya.

El Servei de Cirurgia Hepatobiliopancreàtica i Trasplantament ha dut a terme aquesta intervenció a un pacient amb intestí curt a qui, a causa d'un vòlvul intestinal, li havia estat ressecada la totalitat de l'intestí prim i una part del còlon l'any 2006 i només es podia alimentar per via parenteral.

Més d'un miler d'usuaris a l'Alt Pirineu eviten desplaçaments gràcies a un projecte de teleoftalmologia

L'Institut Català de la Salut ha desenvolupat un projecte de teleoftalmologia, en col·laboració amb l'Institut Lleidatà d'Oftalmologia i la Fundació Jordi Gol i Gurina, que de moment està en funcionament a les poblacions de Tremp, la Seu d'Urgell i la Pobla de Segur.

Es tracta d'unes càmeres amidriàtiques que es desplacen pels diferents centres i permeten realitzar les proves als centres d'atenció primària d'aquestes poblacions i enviar els resultats a l'Institut Lleidatà d'Oftalmologia, on els especialistes fan el diagnòstic pertinent.

L'«Anem a caminar» s'estén pel Camp de Tarragona

L'Institut Català de la Salut ha incorporat a la seva cartera de serveis un programa d'exercici físic liderat per infermeria. L'exercici consisteix a fer una caminada de manera periòdica dirigida per una infermera i en què es fa un control de l'estat de salut dels participants abans de començar el recorregut.

El programa Anem a caminar va néixer al consultori local del barri Sant Josep Obrer de Reus l'any 2004, i ha rebut diversos premis i subvencions per part d'ajuntaments i del Congrés Nacional de Residents de Medicina Familiar i Comunitària. Arran de l'èxit, l'ICS ha volgut estendre la iniciativa i actualment ja la incorporen a la cartera de serveis les àrees bàsiques de salut de Tarragona, Reus, Priorat, Montblanc, Miami, Salou, Falset, Borges del Camp i Valls.

Els objectius de la iniciativa són reduir el risc de malalties cardiovasculars, promocionar les relacions socials i contribuir a conscienciar la població de la importància de la pràctica d'exercici físic.

Nou projecte d'humanització a l'Arnau de Vilanova

Amb l'objectiu de fer més amable l'estada als pacients i facilitar la tasca assistencial als professionals, l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova ha presentat el projecte Humanització en la Salut Maternoinfantil i Pediàtrica, amb què es preveu la incorporació a la cartera de serveis del part natural i la potenciació del vincle mare-nadó des del moment del naixement. També implica reformes a les unitats d'hospitalització de Tocologia i Pediatria, com la reconversió de les habitacions dobles en individuals, i la reforma d'altres espais comuns de les plantes.

L'Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida implanta la cirurgia per orificis naturals

La cirurgia NOTES (*natural orifice transluminal endoscopic surgery*) és una tècnica desenvolupada íntegrament a l'Hospital Arnau i que s'ha utilitzat per primera vegada a l'agost a Lleida per intervenir quirúrgicament dues pacients afectades d'un tumor renal.

Aquesta tècnica és una evolució de la cirurgia mínimament invasiva laparoscòpica i aporta més beneficis als pacients, menys ferides externes, menys cicatrius, menys dolor i una ràpida recuperació postoperatòria. S'utilitza per extirpar vesícules biliars per via transgàstrica i transvaginal i ronyons per via transvaginal. De moment només se'n poden beneficiar les dones.

Cirurgia microincisional per a les operacions de cataractes

El Servei d'Oftalmologia de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol ha començat a operar cataractes fent servir una nova tècnica que permet una recuperació més ràpida dels pacients i l'aparició de menys complicacions, la cirurgia microincisional de la cataracta.

Com en el procediment tradicional, aquesta tècnica consisteix a extreure el cristal·lí danyat mitjançant ultrasons i a implantar en el seu lloc una lent intraocular. La novetat es troba en el fet que la intervenció es practica a través d'una incisió inferior als dos mil·límetres. D'aquesta manera, no és necessari aplicar punts de sutura.

L'hospital badaloní és el primer centre públic català que realitza aquesta tècnica innovadora de forma rutinària i, per tal de donar-la a conèixer a altres especialistes i de compartir experiències, va organitzar al juliol un curs adreçat a oftalmòlegs de tot l'Estat espanyol en què es va practicar la cirurgia en directe i es va poder veure mitjançant circuit tancat.

Innovador tractament contra l'emfisema avançat

El Servei de Pneumologia de l'Hospital Universitari de Bellvitge ha estat el primer a l'Estat espanyol que ha començat a aplicar un nou tractament broncoscòpic innovador contra l'ofec greu per emfisema pulmonar avançat. El tractament, anomenat reducció de volum endoscòpic, consisteix en la col·locació a l'interior de les vies aèries del pulmó d'una sèrie de vàlvules que redistribueixen el flux de l'aire, de manera que l'aire inspirat no entra per la part més lesionada del pulmó, sinó pel teixit sa.

L'emfisema pulmonar és una malaltia molt freqüent i sovint es presenta associada a la bronquitis crònica, cas en què s'anomena malaltia pulmonar obstructiva crònica (MPOC).

Es calcula que aquest procediment pot estar indicat per a un 10% dels pacients afectats d'MPOC i és un abordatge endoscòpic molt menys agressiu que la resta de tractaments. A més, tot i que les complicacions per aquesta intervenció són inferiors al 5%, l'operació és reversible, de manera que en casos en què no produeix els beneficis esperats es poden retirar les vàlvules.

L'Hospital Dr. Josep Trueta tracta les fístules anals amb un nou tractament amb cèl·lules mare

La Unitat de Coloproctologia del Servei de Cirurgia General i Digestiva de l'Hospital Universitari Dr. Josep Trueta de Girona ha començat a aplicar un nou tractament amb cèl·lules mare per trac-

tar les fístules anals més complexes, de les quals s'intervenien unes 30 cada any. El procediment consisteix en una liposucció a nivell del greix subcutani, del qual s'extreuen les cèl·lules mare del malalt que després li tornen a ser aplicades en una senzilla intervenció quirúrgica.

La fístula anal afecta més els homes que les dones i en una edat relativament jove i, tot i ser una malaltia benigna molt freqüent, comporta importants conseqüències personals i econòmiques, ja que algunes de les complicacions de les intervencions convencionals són el resorgiment de la fístula i la incontinència fecal.

En un assaig clínic a escala nacional, l'Hospital Josep Trueta de Girona, el Clínic de Barcelona i l'Hospital Mútua de Terrassa van ser escollits com a representants catalans per desenvolupar aquest nou tractament que està donant uns resultats satisfactoris en un 70% dels casos.

El Servei de Radiodiagnòstic a les Terres de l'Ebre treballarà totalment amb imatges digitals

L'Hospital de Tortosa Verge de la Cinta i el CAP Baix Ebre han instal·lat els equips de digitalització de tots els estudis de radiologia (general, TAC, RMN) dels pacients hospitalitzats, de consultes externes i d'urgències, i també dels estudis de mama. Així doncs, aquests centres envien totes les imatges per via telemàtica a les unitats peticionàries de l'Hospital i dels centres d'atenció primària del terri-

tori, juntament amb els informes dels estudis, gràcies al sistema de PACS (arxiu centralitzat d'imatges). Aquesta inversió s'ha fet en col·laboració amb l'Institut de Diagnòstic per la Imatge (IDI).

Aquest procés comporta tant millores ecològiques, amb l'eliminació de vessaments, com de comoditat per als pacients, que eviten haver de desplaçar-se. Així mateix, augmenta la qualitat de les imatges i es redueix la dosi de radiació en els estudis de mama i els generals de nens petits.

Primers videojocs terapèutics

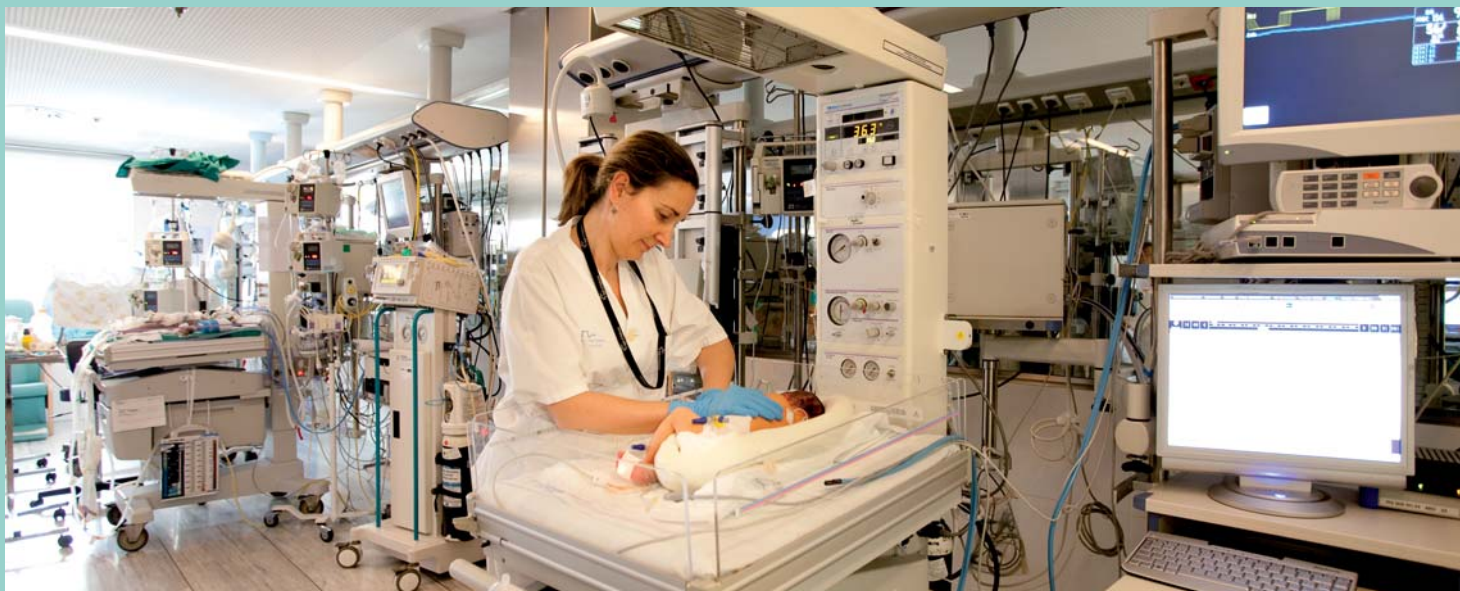
Durant el 2008 el Servei de Psiquiatria de l'Hospital Universitari de Bellvitge ha desenvolupat un projecte de creació de videojocs d'ordinador amb finalitat terapèutica.

El projecte, anomenat Playmancer: a European Serious Gaming 3D Environment, és el primer que es crea a Europa per a determinats trastorns mentals i altres patologies, com trastorns de l'alimentació i de l'addicció patològica al joc.

Els especialistes confien en la potencialitat terapèutica del videojoc gràcies al fet que col·loca l'usuari en posició d'interioritzar un rol, cosa que pot facilitar l'aprenentatge de determinades estratègies conductuals i cognitives. En el cas dels trastorns de l'alimentació i de l'addicció al joc, s'ha concebut un disseny que incideixi en determinats trets de la personalitat, actituds impulsives, conductes i emocions, que no són fàcilment modificables a través de la teràpia convencional.

Innovació i millores assistencials

Projecte de telemedicina aplicada a cardiopaties congènites al Camp de Tarragona

Al març s'ha presentat el projecte de telemedicina aplicada a les cardiopaties congènites dut a terme conjuntament entre l'Hospital Universitari Vall d'Hebron i l'Hospital de Sant Joan de Reus. El Camp de Tarragona és el segon territori de Catalunya on s'implanta aquest projecte, que pot atendre una malaltia amb una incidència d'un 0,8% en nascuts vius.

Els centres que ja mantenen aquesta relació telemàtica certifiquen que es millora l'assistència al pacient perquè s'eviten desplaçaments, es manté la qualitat de l'atenció i es potencia el treball entre els professionals de la xarxa hospitalària. Així els professionals de l'hospital poden fer les revisions dels pacients a través de videoconferència; normalment hi ha contactes entre els centres cada quinze dies, i de forma setmanal es realitzen sessions clíniques entre els professionals.

El mateix dia de la presentació es va fer una connexió en línia amb l'Hospital Universitari Vall d'Hebron per tal de veure com s'efectuava una ecocardiografia a un pacient.

L'Hospital Germans Trias i Pujol, centre de referència en neuroradiologia intervencionista

L'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol ha posat en marxa una Unitat de Neuroradiologia Intervencionista dedicada al diagnòstic i al tractament de malalties del sistema nerviós central (cervell i medul·la espinal) per via endovascular

percutània, és a dir, introduint un catèter a través d'una artèria.

La neuroradiologia intervencionista permet diagnosticar i tractar mitjançant cateterisme diverses malalties del sistema nerviós central: aneurismes (dilatació de les parets d'una artèria que pot provocar hemorràgies i embòlies), tumors, malformacions vasculares i fractures vertebrals, entre d'altres.

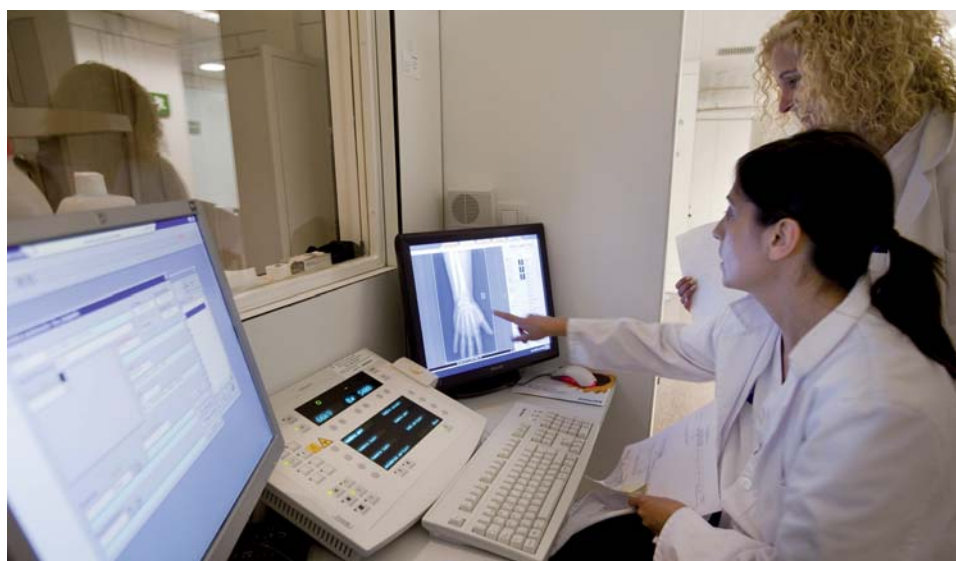
En aquesta Unitat es practica la trombectomia mecànica, un procediment que consisteix a extreure coàguls de l'interior de les artèries envoltant-los amb un catèter amb forma de llevataps al seu extrem, i en el qual el Germans Trias destaca per ser el primer centre espanyol que el realitza de forma habitual.

Aquesta àrea ha estat la primera de Catalunya a coordinar els recursos neuroradiològics de tots els seus centres hospitalaris, de manera que s'ha establert un sistema que permet que els neuròlegs dels hospitals comunitaris de la zona puguin fer guàrdies al Germans Trias.

Els equips d'atenció primària incorporen la signatura electrònica a les receptes

Els equips d'atenció primària La Gavarra de Cornellà de Llobregat i Molí Nou de Sant Boi de Llobregat han estat els primers que han incorporat la signatura electrònica, i durant el 2008 han anat fent el mateix la resta d'equips d'atenció primària. Aquesta iniciativa representa un avenç important en la millora de la qualitat del servei que s'ofereix als ciutadans i en la desburocratització de les consultes d'atenció primària.

La signatura electrònica de les prescripcions suposa un pas transitori fins al desplegament definitiu de la recepta electrònica. La seva implantació s'emmarca dins de l'àmbit d'actuacions per facilitar l'accés electrònic de la ciutadania als serveis públics, d'acord amb el que preveu la Llei 11/2007, de 22 de juny.

Els programes Pacient expert i el paper de la infermera en l'atenció de patologies lleus són guardonats per la Societat Espanyola de Directius d'Atenció Primària

Aquests dos projectes impulsats des de l'ICS han rebut a l'abril els reconeixements de la Societat Espanyola de Directius d'Atenció Primària (SEDAP).

L'experiència del Pacient expert està en marxa en diversos equips d'atenció primària de Barcelona ciutat. Es va iniciar el 2006, per primera vegada a l'Estat, amb grups de pacients amb insuficiència cardíaca, i arran de l'èxit, l'ICS la va estendre a la malaltia pulmonar obstructiva crònica (MPOC) i al tractament amb anticoagulants orals (TAO).

El segon programa guardonat va ser el treball "Com ordenar les demandes dels pacients als centres de salut", elaborat pel Servei d'Atenció Primària Tarragona-Valls, i que explica en quina mesura les infermeres poden ajudar a donar resposta a l'augment de la demanda assistencial.

El treball forma part del pla perquè els pacients amb patologies lleus puguin ser atesos per les infermeres i així resoldre d'una manera àgil els seus problemes de salut.

Notable alt en l'acreditació dels vuit hospitals de l'ICS

Tots els centres hospitalaris de l'Institut Català de la Salut (ICS) estan plenament qualificats per prestar assistència sanitària i compleixen amb bona nota els requisits de qualitat establerts pel Departament de Salut. Així ho confirmen els darrers resultats obtinguts en el procés d'acreditació de centres d'atenció hospitalària aguda a Catalunya que marca el Decret 5/2006, de 17 de gener, que promou la millora progressiva dels estàndards de qualitat.

Per obtenir l'acreditació de qualitat cal complir amb una sèrie de barems assistencials, d'infraestructures i també de resultats de gestió, seguint les directrius europees. Des del punt de vista de les infraestructures, el Departament de Salut estipula com han de ser les instal·lacions dels centres hospitalaris i amb quins aparells i materials han de comptar els professionals per dur a terme la seva feina diària. Pel que fa a la gestió, també valora com s'organitzen els equips directius a través dels plans estratègics, els plans de qualitat i altres aspectes més tècnics.

Des del vessant assistencial, les auditories han analitzat els principals processos: hospitalització, urgències, atenció quirúrgica,

laboratoris, consultes externes, radiodiagnòstic o investigació clínica; també s'han revisat aspectes com l'estada mitjana dels pacients ingressats i les llistes d'espera. A més, avaluen les necessitats dels professionals del centre per al seu correcte funcionament: els plans de formació continuada que se'ls ofereix, l'avaluació d'aptituds, actituds i habilitats, i l'existència de grups de treball. També es fixen de forma exhaustiva en la valoració que fan els usuaris del centre a través dels resultats de les enquestes de satisfacció que es realitzen de forma sistemàtica.

L'EAP Sant Andreu de la Barca obté el millor resultat de l'Estàndard de qualitat assistencial

L'Estàndard de qualitat assistencial (EQA) és una eina de mesura de la qualitat assistencial en els equips d'atenció primària de l'ICS (que són el 80% dels EAP de Catalunya).

En l'avaluació de 2008, l'EAP que ha obtingut la millor puntuació ha estat Sant Andreu de la Barca, del SAP Baix Llobregat Nord. Pel que fa al servei d'atenció primària amb la millor puntuació global, el SAP Badalona – Sant Adrià ha inclòs cinc dels seus EAP entre els millors 30 dels més de 270 que té l'ICS.

Premi de la Fundació Avedis Donabedian al CAP Salou

En el marc del Concert de Cap d'Any de la Sanitat celebrat al gener al Palau de la Música Catalana, la Fundació Avedis Donabedian (FAD) va fer el lliurament dels Premis 2008 a la Qualitat en Sanitat. L'objectiu d'aquests premis és destacar aquelles persones o institucions que han contribuït a la millora de la qualitat assistencial en l'àmbit nacional i internacional.

El Centre d'Atenció Primària de Salou ha estat distingit per segona vegada amb aquest premi, la qual cosa el consagra com el millor centre d'assistència primària de Catalunya i Espanya, ja que és l'ú-

nic que ha estat guardonat dues vegades en 14 anys d'història del premi.

Noves certificacions de normes ISO

Amb la voluntat de treballar per la millora contínua de la qualitat, diverses unitats de l'ICS han rebut durant el 2008 la certificació de la Norma ISO 9001:2000: la Unitat de Farmàcia dels hospitals de Vall d'Hebron, tres unitats d'Atenció a l'Usuari de la Gerència Territorial Metropolitana Sud i la Subunitat d'Administració del SAP Baix Llobregat Centre.

Per la seva banda, el Laboratori Clínic de l'Hospital Universitari de Bellvitge ha estat acreditat amb la Norma ISO 15189:2003.

Els hospitals Vall d'Hebron, Arnau de Vilanova, Bellvitge i Verge de la Cinta reben el reconeixement dels premis Top 20

Els hospitals Vall d'Hebron i Arnau de Vilanova han estat guardonats pel Programa Hospitals Top 20 entre 147 centres públics de tot l'Estat espanyol i 27 de privats. IASIST, empresa de serveis d'informació sanitària, premia els centres hospitalaris que presenten els millors resultats en índexs de mortalitat, complicacions i reintegrossos, mitjana de la durada dels ingressos, percentatge de cirurgia sense ingrés i costos per unitat de producció.

L'Hospital Vall d'Hebron ha estat guardonat en la categoria de grans hospitals de referència regional i nacional, en què han participat 19 centres. L'Hospital Arnau de Vilanova ha estat guardonat per partida doble. Ha entrat en el podi de la categoria d'Hospitals amb especialitats de referència, més de 500 llits i amb formació de residents i equips tecnològics, on competia amb altres 20 centres. I juntament amb l'Hospital de Bellvitge i l'Hospital Verge de la Cinta ha rebut el reconeixement en l'apartat d'avaluació de l'àrea assistencial del sistema nerviós.

Professionals

Pla d'ordenació de recursos humans

El mes de juny, el Consell d'Administració de l'Institut Català de la Salut ha aprovat el Pla d'ordenació de recursos humans (PORH), que prèviament havia estat negociat i acordat a la Mesa Sectorial de Negociació de Sanitat.

El PORH constitueix una eina de gestió que té com a finalitat l'establiment de les línies bàsiques de planificació del personal que presta serveis en les institucions sanitàries de l'ICS. Aquest Pla ha de definir els objectius en matèria de personal i les accions per tal d'aconseguir-los. Per això ha d'estar directament vinculat a l'estratègia que l'organització manté en l'aplicació del model sanitari, i ha de facilitar que les estructures de recursos humans siguin les idònies per donar resposta als objectius i les necessitats de l'ICS.

El PORH també ha de preveure línies d'actuació perquè les estructures de recursos humans puguin adaptar-se als canvis continus que es produeixen en l'entorn sanitari i alhora puguin donar resposta a les noves necessitats i ajudar a assolir els objectius de l'organització.

Aquest document, vigent fins al 31 de desembre de 2010, afecta tot el personal adscrit als establiments, centres i serveis de l'ICS, ja siguin estatutaris, funcionaris o laborals.

Eleccions a les juntes clíniques d'atenció primària

Durant els mesos d'abril i maig de 2008 s'ha desenvolupat el procés d'elecció dels membres vocals de les juntes clíniques dels serveis d'atenció primària, la subse-

güent constitució d'aquests òrgans col·legiats de participació professional i la de les juntes clíniques d'àmbit d'atenció primària, i l'inici del seu corresponent règim de reunions. El règim de reunions té establerta una periodicitat mensual, en el cas de les juntes clíniques de servei d'atenció primària, i de caràcter semestral, en el supòsit de les juntes clíniques d'àmbit d'atenció primària.

Les juntes clíniques d'atenció primària són els òrgans col·legiats d'assessorament i consulta de les gerències/direccions d'atenció primària i de les direccions dels serveis d'atenció primària, en totes aquelles matèries vinculades, bàsicament, al vessant assistencial de l'actuació: pla de necessitats; pla de formació i recerca; línies operatives clíniques; pla de qualitat; pla de continuïtat assistencial; noves accions; organització assistencial; i totes aquelles altres matèries relacionades amb el vessant assistencial que li siguin sotmeses a assessorament i consulta. Així, doncs, els membres de les juntes clíniques d'atenció primària, que representen tots els estaments professionals de

l'atenció primària de l'Institut (llicenciats sanitaris, diplomats sanitaris, professionals sanitaris de formació professional, professionals de gestió i serveis, i professionals residents en formació) tracten i fan propostes de millora sobre qüestions que afecten la tasca diària dels centres de salut com la qualitat i l'organització del treball, la relació amb l'atenció especialitzada o els objectius assistencials dels equips.

Incrementos retributius

L'Institut Català de la Salut du a terme polítiques actives adreçades als 40.000 professionals que hi treballen per tal d'incentivar i potenciar el seu desenvolupament personal i col·lectiu.

Entre els elements més innovadors que l'ICS està duent a terme en matèria de recursos humans, destaquen l'ampliació de la carrera professional per abastar tots els col·lectius que treballen als centres i serveis de l'organització, l'adequació retributiva de col·lectius i jornades de treball i una política d'ocupació per al període 2006-2010 encaminada a establir la plantilla.

Concretament s'ha incrementat el complement per dedicació exclusiva del personal facultatiu en 2.370 euros anuals, que s'afegeix als 2.130 euros que ja van percebre durant el 2007 els 3.754 professionals (el 47% del total) que van sol·licitar aquest complement. Així mateix, es compensa els professionals sanitaris que treballen en àrees de muntanya, i es milloren les retribucions del col·lectiu de residents.

Noves excepcions al Pla de jubilació

Durant una reunió de la Mesa Sectorial celebrada al juliol es va aprovar, amb el suport d'UGT i Satse, una nova excepció al procés de jubilació, en què es contempla la possibilitat que la institució pugui prorrogar la jubilació d'aquells facultatius que consideri necessaris per a la xarxa pública sanitària, amb un previ consens amb el professional.

Les condicions de la vinculació es decideixen de mutu acord entre el facultatiu i la gerència del territori on treballa, però serà una comissió creada a aquest efecte la que avaluarà cada cas i prendrà la decisió final.

Des que a l'octubre de 2007 es va aprovar una moratòria a la jubilació obligatòria als 65 anys per a sis especialitats (medicina de família, obstetrícia i ginecologia, anestesiologia, psiquiatria, radiologia i

pediatria), tan sols un 19% dels facultatius que han arribat a aquesta edat han optat per seguir treballant. A banda d'aquests facultatius, també tenen l'oportunitat de continuar en actiu aquells que ho necessitin per arribar als 35 anys de cotització i els que combinen l'activitat assistencial amb la docència universitària.

Una eina informàtica en nou idiomes ajuda els professionals a comunicar-se amb els usuaris estrangers

Tots els professionals de l'ICS tenen al seu abast el programa Universal Doctor Speaker, una eina multimèdia innovadora per facilitar la comunicació amb els usuaris d'origen estranger. Es tracta d'un sistema en línia fàcil de manejar que ofereix, a través de diferents apartats, la traducció del català o castellà a nou idiomes –anglès, francès, alemany, portuguès, rus, àrab, romanès, xinès i urdú–. Els professionals poden accedir-hi a tra-

vés de l'ECAP, el Portal ICS i la resta d'intranets de l'organització.

Les tasques que contempla l'Universal Doctor són, entre d'altres, preguntes administratives i assignació de noves visites; antecedents mèdics, història social i simptomatologia actual; exploració física i proves complementàries; simptomatologia per aparells, sistemes, especialitats i patologies amb més prevalença; diagnòstic; tractament, i impressió del receptari o de la posologia dels medicaments en l'idioma del pacient.

Aquest programa dona suport al professional assistencial en qualsevol moment de la visita i també al personal administratiu. El menú principal ordena les preguntes de forma cronològica des del moment que el pacient entra al centre fins que se li fa el diagnòstic o se li dona medicació. També hi ha tota una sèrie d'apartats sempre visibles que plantegen l'accés a qüestions essencials que es poden utilitzar en multitud de situacions.

Signats els acords de gestió dels equips d'atenció primària i els hospitals de l'ICS

Els 284 equips d'atenció primària i els vuit hospitals han formalitzat, per tercera vegada, els contractes de gestió, que tenen com a objectiu la millora de la qualitat assistencial i que són l'expressió del compromís entre l'ICS, representat per les gerències territorials, i el conjunt de professionals d'un centre, representats per l'equip de direcció. Els acords de gestió expliciten tant els objectius que pretén assolir l'equip per a l'any en curs,

com els recursos que li seran assignats per tal de dur-los a terme. D'aquesta manera, es dona transparència al model i es facilita la comparació, que és possible gràcies a un sistema de mesura dels resultats dinàmic i participatiu, vinculat al procés de millora contínua.

Aquest any, els hospitals han definit els objectius de millora fruit del procés d'avaluació per a l'acreditació realitzat l'any passat. En aquest context, els centres hospitalaris continuen treballant per processos, entre els quals destaquen el procés de la facturació i el de l'atenció urgent.

Convocatòria de places a l'ICS

La Unitat de Selecció de l'ICS ha convocat 1.240 places per a l'any 2008. Aquestes convocatòries s'han realitzat d'acord amb les previsions establertes en el calendari de convocatòries que figura al II Acord de la Mesa Sectorial de Negociació de Sanitat sobre les condicions de treball del personal estatutari de l'Institut Català de la Salut.

L'obesitat en la infància i l'adolescència, una problemàtica creixent

Un 14% de la població espanyola entre 2 i 24 anys és obesa, un 26% presenta sobrepès i hi ha 400.000 casos diagnosticats d'obesitat mòrbida. El nombre de casos s'ha triplicat en els últims 20 anys i la previsió és que augmenti en els pròxims anys. Per debatre aquesta situació, ha tingut lloc per dotzena vegada a l'Hospital Universitari Vall d'Hebron el Curs d'endocrinologia del nen i de l'adolescent, en què es van tractar aspectes vinculats a l'obesitat mòrbida infantil. Així mateix, la Unitat d'Endocrinologia Pediàtrica d'aquest Hospital ha organitzat el II Curs d'educadors en obesitat infantil. Programa Niñ@s en movimiento, amb el qual es vol alertar tothom relacionat amb la salut dels infants de les repercussions de l'obesitat en la infància i l'adolescència. L'Hospital ha estat el primer centre de l'Estat a incorporar un programa destinat a corregir els costums alimentaris dels nens i adolescents.

Identificat un nou marcador per al càncer de pròstata

Investigadors de l'Institut de Recerca i del Servei d'Anatomia Patològica de l'Hospital Universitari de la Vall d'Hebron han trobat un nou marcador per predir l'existència d'un càncer de pròstata en els casos que presenten dubtes.

Davant la sospita es realitza una biòpsia, que si és positiva indica clarament l'existència de càncer. Però també pot indicar que hi ha un tipus de lesió premaligna que pot estar associada a càncer o no i que fins ara obligava a fer repetides biòpsies fins a confirmar l'existència d'un carcinoma.

L'estudi, publicat al *Clinical Cancer Research*, confirma que amb una sobreexpressió de la proteïna PTOV1 en aquestes lesions, s'ha de repetir la biòpsia a causa de la probabilitat d'un càncer no diagnosticat. En canvi, quan hi ha lesions prostàtiques benignes, el PTOV1 apareix amb valors negatius.

Un estudi pioner mesura la resposta inflamatòria intracranial després d'un traumatisme cranioencefàlic

L'estudi va ser dut a terme per l'Institut de Recerca de l'Hospital Vall d'Hebron i mostra que, lluny del que es pensava, la resposta inflamatòria intracranial és molt ràpida, inicial i elevadíssima en persones que han patit un traumatisme.

Amb l'estudi s'ha vist que l'enzim d'inflamació MMP9 s'activa immediatament després d'un traumatisme i se sobreexpressa en la fase aguda d'aquest traumatisme, de manera que pot contribuir a danyar la barrera que protegeix el cervell del que succeeix a la resta del cos. Si es coneix aquesta resposta inflamatòria precoç i el dany que produeix a la barrera, s'hi pot incidir i inhibir la cascada lesiva.

Aquestes dades han estat publicades a la revista *Intensive Care Medicine*, i seran utilitzades en el futur per establir dianes terapèutiques en una situació difícil com és el traumatisme cranioencefàlic, la primera causa de mort i de discapacitat en menors de 45 anys.

Es detecten variants del VIH que causen casos fulminants de sida

L'Institut de Recerca de la Sida IrsiCaixa, ubicat a l'Hospital Germans Trias i Pujol, va liderar un estudi que demostra que en certs casos la infecció per VIH pot tenir conseqüències molt més greus i immediates del que es pensava.

L'estudi, publicat a *Clinical Infectious Diseases*, descriu dos casos de pacients molt joves a qui, després de la infecció per VIH, se'ls va desenvolupar la sida de forma tan ràpida que els fàrmacs pràcticament no van poder actuar i un va morir en menys d'un mes.

Amb l'estudi s'ha vist que la sida es desenvolupa molt ràpidament quan coincideixen tres motius: que el VIH sigui molt virulent, que la persona infectada tingui un perfil genètic que el predisposi a contraure la malaltia i, a més, que aquest perfil genètic sigui coincident amb el de la persona que l'infecta.

Antiretrovirals de nova generació

Un estudi publicat a la revista *New England Journal of Medicine* en què han participat la Unitat de VIH i la Fundació IrsiCaixa de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol, demostra l'eficàcia d'un fàrmac contra el virus de la sida anomenat maraviroc i que pertany a la família de medicaments anomenada antagonistes del coreceptor CCR5.

L'estudi mostra l'eficàcia d'aquest fàrmac en pacients en els quals havien de fracassar la resta de teràpies. La diferència és que maraviroc ataca el virus abans d'entrar dins de la cèl·lula, en comptes de fer-ho quan ja és a l'interior, com fan la resta de fàrmacs antiretrovirals orals.

Els resultats d'aquesta nova classe de medicament suposen una esperança per a pacients en fases avançades que són resistents al tractament convencional, perquè no només s'ha pogut comprovar l'eficàcia i seguretat del medicament en pacients pretractats sinó que també s'ha comprovat que aquests efectes són perdurables a llarg termini.

Dos estudis obren la porta a l'ús del tractament de l'infart cerebral més enllà de les tres hores

Dos estudis internacionals, en els quals ha participat el Servei de Neurologia de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol, confirmen la viabilitat del tractament amb alteplasa també entre les tres i les quatre hores i mitja després d'un infart o una hemorràgia cerebral.

Els resultats dels dos estudis han estat presentats en el sisè congrés mundial d'ictus celebrat a Viena, i publicats en les edicions digitals de les revistes *The Lancet*, el primer, i *New England Journal of Medicine*, el segon.

L'aprovació de l'alteplasa com a únic tractament de l'infart cerebral és bastant recent, i la confirmació de la seva eficàcia durant les tres primeres hores després de l'atac no es va produir fins al 2007. Amb aquestes investigacions s'obren les portes a l'aplicació posterior a les tres hores, cosa que permetria salvar la vida i reduir seqüeles a molts afectats.

Es descobreix una nova malaltia immunitària

Una deficiència en el gen MyD88 fa que el sistema immunitari funcioni de manera irregular i que en una infecció per pneumococs i estafilococs no reaccioni amb una resposta inflamatòria, tal com hauria de fer.

Aquesta és la conclusió a què s'ha arribat en una investigació internacional en què ha participat l'Hospital Germans Trias i Pujol. L'estudi, publicat a la revista *Science*, descriu nou casos de nens que no van presentar els símptomes propis d'una infecció i en arribar a la consulta del metge la infecció ja estava molt estesa. De fet, tres nens van morir. El més curiós és que els afectats eren capaços de fer front a altres infeccions.

Actualment, els sis pacients que sobreviuen són tractats amb antibiòtics efectius contra les infeccions per pneumococs i estafilococs i fan vida normal.

Descobreixen com s'amaga el bacil de la tuberculosi dins de l'organisme

El *Mycobacterium tuberculosis* és el nom del principal bacteri responsable de la tuberculosi. Actualment, és l'agent infecciós més estès del món. Una de cada deu persones infectades acaba desenvolupant la malaltia durant la seva vida i cada any moren tres milions de persones de tuberculosi.

En condicions normals, el bacteri que entra dins l'organisme és engolit pels macròfags dels pulmons, que formen un granuloma que confina el bacteri i impedeix que s'escampi. Però en situacions d'immunodeficiència, el bacteri es pot reactivar i provocar la malaltia.

En la investigació, en què va participar la Unitat de Tuberculosi Experimental de l'Hospital Universitari Germans Trias i

Pujol, es va descobrir que els granulomes tenen unes cèl·lules anomenades macròfags escumosos, que estan plenes de nutrients. Quan els bacteris romanen dins aquestes cèl·lules escumoses no es repliquen però es mantenen vius i absorbeixen els lípids de la cèl·lula hoste. Amb aquests resultats es preveu poder oferir un model per desenvolupar nous antimicrobians contra la infecció tuberculosa latent.

L'ICS guardona el doctor Isidre Ferrer per la seva trajectòria investigadora

El doctor Isidre Ferrer, director de l'Institut de Neuropatologia de l'Hospital Universitari de Bellvitge, ha rebut el Premi a la Trajectòria Investigadora pels seus mèrits científics i les seves aportacions en el camp de la neuropatologia. El Premi a la Trajectòria Investigadora a l'ICS neix amb la voluntat de fomentar la investigació biomèdica d'alta qualitat i, alhora, reconèixer i donar suport a les trajectòries científiques d'excel·lència en ciències de la salut d'investigadors de l'ICS.

Activitat social i cooperació

Pallassos terapèutics als hospitals

Per tal de fer més amable l'estada als pacients, diversos hospitals de l'ICS compten amb la visita regular de pallassos i mags que ajuden a fer menys dura l'hospitalització dels pacients pediàtrics, per als quals fan actuacions personalitzades i adaptades a l'edat i estat de l'infant.

L'Hospital Universitari Arnau de Vilanova ha presentat al desembre el projecte Pallapupes, que contempla la interrelació entre professionals qualificats, actors i pallassos de l'Associació Pallapupes.

Els pallassos de l'Hospital Universitari de Girona Doctor Josep Trueta, per la seva banda, des de l'abril de 2008 han ampliat les actuacions de dos a tres cops per setmana.

L'Hospital Universitari Joan XXIII també compta amb grups d'animació, entre els quals un cop l'any personatges de dibuixos animats procedents de Port Aventura visiten la planta de pediatria.

El Màgic Andreu i la Fundació Teodora són els animadors que visiten cada setmana els infants de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron. Així mateix, els més grans també poden gaudir dels espectacles de la Garsa, pallassa d'adults.

L'Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida, més solidari

Al març, l'Hospital va signar un conveni amb què el Servei d'Obstetrícia i Ginecologia s'adheria a l'Associació Maternitats Solidàries, que vehicula els mitjans materials i humans per col·laborar amb l'ONG Matres Mundi. És el primer centre de l'Estat que ha signat aquest conveni.

Matres Mundi està composta per professionals de l'àmbit de la salut que desenvolupen la seva tasca en centres sanitaris, però també compta amb una base social àmplia integrada per persones, entitats i institucions civils preocu-

pades per la greu situació d'aquests països.

Els objectius de l'ONG són millorar la salut de la dona, tant durant l'embaràs com en el part, amb l'aportació dels recursos necessaris als països amb deficiències considerables, promocionar la salut maternoinfantil, i proporcionar una educació de control de natalitat i de lluita contra la sida.

10è aniversari de l'acreditació d'Hospital Amic dels Nens a l'Hospital Joan XXIII

Al maig es van celebrar a l'Hospital els deu anys de l'acreditació d'Hospital Amic dels Nens que atorga l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i la Unicef.

Els objectius d'un hospital amic dels nens són donar suport a l'inici precoç de l'alletament matern, promoure l'alletament matern a demanda i humanitzar l'atenció de mare i infant. A l'Hospital Joan XXIII, mare i fill gaudeixen del contacte pell amb pell en néixer i estan junts a la mateixa habitació. A més, les mares que volen donar el pit reben tot el suport sanitari, i a l'alta són adreçades a les consultes d'alletament de l'àrea sanitària i al grup de mares Do de Pit perquè continuïn trobant el suport més adient.

La festa del 10è aniversari de l'acreditació va comptar amb el grup de pallassos Salutclowns i amb alguns dels personatges de Port Aventura.

Millorant la qualitat de l'estada als hospitals

La Gerència Territorial Terres de l'Ebre ha engegat una campanya per promoure el silenci als centres sanitaris arran de diversos estudis que han portat a terme professionals de la salut sobre la importància de respectar el descans dels pacients, i també arran dels suggeriments que s'expressen en les enquestes de satisfacció dels usuaris. Aquesta iniciativa es desplegarà a l'Hospital de Tortosa Verge de la Cinta i als centres d'atenció primària.

A través de plafons amb fotos i missatges com "El silenci també és salut", "Ajuda'ns, parla fluixet" o "Ajuda'ns, no facis soroll", es pretén disminuir el soroll ambiental que dificulta el treball dels professionals i la recuperació òptima dels pacients.

Campanya solidària amb la Fundació Esclerosi Múltiple

A l'abril s'ha fet la presentació de la vuitena edició de la campanya solidària amb els afectats d'esclerosi múltiple "Una poma per la vida", organitzada per la Fundació Esclerosi Múltiple. Aquesta edició té com a objectiu sensibilitzar l'opinió pública respecte a una malaltia que afecta unes 4.000 persones a Catalunya, i alhora promocionar el consum de fruita. En el decurs de l'acte a la Vall d'Hebron també es va donar a conèixer la Beca CEM-Cat "Miquel Martí i Pol", que vol incentivar la recerca en l'esclerosi múltiple.

L'ICS col·labora a la Marató de TV3 sobre les malalties mentals greus

Tant des d'alguns hospitals com des de l'atenció primària s'han dut a terme activitats per recaptar fons per a la Marató de TV3 i difondre informació sobre les malalties mentals greus.

En aquesta edició, el Dr. Miquel Casas, cap del Servei de Psiquiatria de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron, ha estat membre del Consell Assessor de la Marató. La seva participació ha consistit en explicacions sobre les característiques clíniques del trastorn per dèficit d'aten-

ció i hiperactivitat en l'adult, el trastorn límit de personalitat, psicopaties, i agressivitat i violència en joves.

L'Hospital Universitari Joan XXIII participa en un projecte d'informatització d'hospitals i centres de salut del tercer món

El Fòrum Solidari Hospital Universitari Joan XXIII ha viatjat al març al Senegal per dur a terme el projecte OKAPI d'informatització de l'Hospital de Touba.

Per dur a terme el projecte, s'hi van desplaçar un equip d'enginyers informàtics

de l'ICS de Tarragona (Hospital Joan XXIII i l'atenció primària del Camp de Tarragona) i altres treballadors de l'ICS. A més de la instal·lació i configuració de la xarxa d'ordinadors i la seva connexió a Internet, l'equip d'informàtics va dur a terme sessions de formació per als professionals amb l'objectiu d'explicar els serveis instal·lats per fomentar-ne el manteniment i l'explotació.

L'organització Fòrum Solidari Hospital Universitari Joan XXIII funciona des de fa 10 anys i està constituït per personal de totes les categories professionals de l'Hospital Universitari Joan XXIII, i anualment planifica i realitza accions i projectes a Sud-amèrica i al continent africà.

Inversions i equipaments

Inversió de 27,13 milions

Les inversions es distribueixen entre hospitals (17,76 milions), primària (6,76 milions), i seu central (2,61 milions, que també inclouen actuacions no territorialitzables).

Inversió als hospitals

Hospital Vall d'Hebron	3.983.600,44
Hospital de Bellvitge	2.564.424,98
H. Germans Trias i Pujol	5.943.179,60
Hospital Arnau de Vilanova	1.779.491,44
Hospital Dr. Josep Trueta	1.143.364,40
H. de Tarragona Joan XXIII	1.099.757,58
H. de Tortosa Verge de la Cinta	723.152,52
Hospital de Viladecans	521.554,79

Infraestructures més destacades

- Unitat de Radioteràpia de l'àrea general, consultes externes modulars i remodelació UCI de pediatria maternoinfantil a l'Hospital Vall d'Hebron.
- Estructura de l'ampliació de la 2a fase del nou Hospital de Bellvitge.
- Remodelació de les Urgències a l'Hospital Arnau de Vilanova i nou pàrquing.
- CAP Sant Feliu de Guíxols, CAP Esparreguera, CAP Ulldecona, CAP Cubelles, CAP Canet de Mar, CAP Salt-2, CAP Cardedeu i CAP Ocata-Teià.

Grans obres i projectes en curs

- Bloc quirúrgic de Traumatologia, i bloc quirúrgic i crítics de l'àrea general de la Vall d'Hebron
- Ampliació 2a fase de l'Hospital de Bellvitge
- Reforma del Servei d'Urgències de l'Hospital Germans Trias i Pujol
- Remodelació de les Urgències de l'Hospital Joan XXIII
- Remodelació de l'Hospital de Dia-Reanimació postoperatoria de l'Hospital Dr. Josep Trueta
- Ampliació del CAP Bages
- Redacció del projecte bàsic de l'Hospital Dr. Josep Trueta
- Concurs per al nou Hospital de Viladecans

6,23 milions als centres per a instal·lacions antiincendis

El 2008 s'han executat 440 actuacions d'increment de la seguretat antiincendis. Amb una inversió de 6.234.793 euros, les principals accions són la instal·lació de sistemes d'alimentació ininterrompuda en zones amb risc per als pacients, l'increment d'extintors, la seguretat energètica a les infraestructures bàsiques, els sistemes d'extinció per nebulització, l'ampliació de la detecció d'incendis i la sectorització dels edificis.

Modernització en el diagnòstic per la imatge

Dins de l'estratègia de modernització dels equipaments de radiologia, i amb la finalitat de transformar-los en sistemes digitals, s'han adquirit 39 equips de diagnòstic per la imatge, amb un import total de 3.745.026 euros.

Àrea de recepció de pacients quirúrgics i de despertar a l'Hospital Dr. Josep Trueta

Al gener ha entrat en funcionament la nova zona de recepció dels pacients quirúrgics i àrea de despertar, que s'ha habilitat a la primera planta de l'Hospital.

L'objectiu és disminuir la pressió assistencial al bloc quirúrgic i a les plantes d'hospitalització, que fins aleshores es feien càrrec tant de la recepció dels pacients pendents d'operar com de l'activitat quirúrgica. El fet que s'alliberessin les plantes d'hospitalització de la recepció de pacients quirúrgics també ha de repercutir en una millora en el drenatge de pacients d'urgències pendents d'ingrés.

Les previsions són que una mitjana de 630 pacients amb intervencions quirúrgiques programades passin cada mes per la recepció de pacients quirúrgics, mentre que l'Àrea de despertar atindrà uns 225 pacients mensuals. Els pacients que s'hagin de sotmetre a intervencions de més complexitat continuaran essent atesos a l'Àrea de reanimació, mentre que l'Àrea de despertar acull els de les operacions menys complexes.

Remodelació d'Urgències a l'Hospital Arnau de Vilanova i nou pàrquing

El 2008 l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova ha inaugurat diverses noves instal·lacions. El nou edifici del Servei d'Urgències, al mes d'abril, i al juliol, un nou pàrquing i la nova plaça de l'Hospital.

Primera pedra de les noves urgències del Germans Trias

A l'octubre s'ha posat la primera pedra del que ha de ser la nova unitat d'urgències de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol. El mateix dia s'ha fet la inauguració de la nova Unitat d'Endoscòpies de l'hospital badaloní.

Les obres de les noves urgències afecten una superfície de 7.500 m², 1.500 dels quals de nova construcció, i es preveu que s'acabin a l'inici de l'any 2011. Les noves urgències permetran doblar la capacitat de la unitat actual, que s'ha fet petita, i permetrà poder donar una resposta més adequada a aquesta demanda.

Pel que fa a la nova Unitat d'Endoscòpies digestives i respiratòries, que ocupa més de 600 m², ha permès augmentar el confort dels pacients i suposa una millora en el treball dels professionals.

Primer Centre d'Urgències de l'Atenció Primària a Barcelona

A mitjan gener es va posar en marxa el nou Centre d'Urgències d'Atenció Primària (CUAP) Manso. Obert les 24 hores del dia, tots els dies de l'any, dona cobertura a una població de més de 230.000 habitants dels districtes de l'Eixample Esquerra, Sants, Poble-sec i les Corts de Barcelona. Està coordinat amb l'Hospital Clínic, hospital de referència de la zona, i amb els equips d'atenció primària.

El CUAP ofereix una atenció mèdica i infermera immediata i resolutive. Disposa d'un servei de radiologia convencional i d'un d'analítiques immediates; una sala de reanimació cardíaca; una sala de cirurgia menor per atendre sutures, cures i cremades; una sala de traumatologia per fer embenatges o guixos; i sales d'observació on els pacients es poden quedar unes hores.

En toda Cataluña

Con un presupuesto de 2.642 millones de euros para el año 2008 y una plantilla de más de 41.000 profesionales, el Instituto Catalán de la Salud (ICS) es la mayor empresa pública de servicios sanitarios de Cataluña y presta atención sanitaria a casi seis millones de usuarios, cifra que supone el 76,04% del total de asegurados (5.828.982 personas) del territorio. Actualmente, el ICS gestiona ocho hospitales de referencia dentro de la red hospitalaria de utilización pública (el 32% de las camas hospitalarias públicas); 284 equipos de atención primaria (incluidos dos equipos de atención primaria de alianzas estratégicas); 40 centros de especialidades extrahospitalarias; 25 unidades territoriales de atención continuada y urgencias de atención primaria (ACUT), que prestan atención a través de 161 dispositivos; 37 servicios de atención a la salud sexual y reproductiva; seis servicios de laboratorio clínico, cinco de ellos integrados en dispositivos territoriales con el hospital de referencia; 31 servicios de diagnóstico por la imagen; 18 unidades de rehabilitación extrahospitalaria; 15 unidades PADES, y ocho unidades de salud mental, dos de ellas de atención infantil y juvenil y dos más de atención y seguimiento de drogodependencias.

Además de la actividad asistencial, el ICS desarrolla una gran actividad científica a través de los nueve institutos de investigación integrados en los centros hospitalarios y de atención primaria. Tres de estos institutos –el Instituto de Investigación Hospital Universitari Vall d'Hebron, el Instituto de Investigación Biomédica de Bellvitge y el Instituto de Investigación en Ciencias de la Salud Germans Trias i Pujol– están acreditados por el Instituto de Salud Carlos III. Este reconocimiento como centros de excelencia los sitúa en una posición de vanguardia en el Estado en el ámbito de la investigación biomédica.

En el campo de la docencia, el ICS forma en sus centros a más de 2.000 especialistas de 45 especialidades diferentes en ciencias de la salud y también acoge a más de 3.000 alumnos de pregrado de Medicina, Enfermería, Odontología y otras enseñanzas. Aparte de esto, desarrolla una intensa actividad en formación continuada para todos los colectivos profesionales.

La transformación en empresa pública ha permitido que el ICS disfrute de una nueva forma de gobierno, de una nueva forma de financiación y también de una nueva forma de relacionarse con los demás proveedores del sistema sanitario. Esta nueva manera de proceder promueve la gestión compartida y descentralizada con base territorial, un nuevo sistema de relación con el Servicio Catalán de la Salud, el enfoque hacia resultados cualitativos y la integración de procesos asistenciales. Trabajamos por un sistema resolutivo que garantice la autonomía del paciente, la calidad de vida y la satisfacción de los ciudadanos. Incorporamos la participación de los profesionales a la toma de decisiones y a la gestión de todos los procesos internos, con visión territorial y de red de los servicios mediante la reingeniería de procesos y las alianzas estratégicas con otros proveedores. La investigación, la docencia y la cultura de evaluación de la empresa son valores al alza en el ICS.

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

© Institut Català de la Salut
Gran Via de les Corts Catalanes, 587
08007 Barcelona
Tel. 93 482 41 00
www.gencat.cat/ics

Across all Catalonia

With a 2008 budget of €2.642 billion and a staff of more than 41,000 professionals, the Catalan health institute, Institut Català de la Salut (ICS), is the largest public health care company in Catalonia, providing health care to nearly six million users - 76.04% of all insured people in Catalonia (5,828,982 people). The ICS currently manages eight gold standard hospitals in the network of public hospitals (32% of public hospital beds); 284 primary care teams (including two strategic-alliance primary care teams); 40 outpatient specialist centers; 25 territorial continuous care units and emergency primary care units (ACUT), which provide care by means of 161 facilities; 37 sexual and reproductive health services; six clinical analysis services, five of which are housed in regional facilities with a gold standard hospital; 31 diagnostic imaging services; 18 outpatient rehabilitation units; 15 homecare and support-team programs (PADES), and eight mental-health units - two for infants and children and two for treating and monitoring drug addiction.

As well as patient care, the ICS carries out considerable scientific activity via nine research institutes integrated in the hospitals and primary care centers. Three of these institutes - Vall d'Hebron University Hospital Research Institute, Bellvitge Biomedical Research Institute and Germans Trias i Pujol Health Sciences Research Institute - are accredited by the Carlos III Health Institute. This acknowledgement as centers of excellence places them in a leading position in biomedical research in Spain.

In the area of teaching, the ICS trains more than 2000 specialists in 45 different health science specialties in its centers. It also takes in more than 3000 undergraduate students in medicine, nursing, dentistry and other disciplines. Furthermore, it carries out considerable continuous training for all professional groups.

Becoming a company has allowed the ICS to benefit from a new form of governance, a new form of funding and a new relationship with the other providers of the health care system. This new way of working encourages shared, decentralized management based on territorial location, a new relationship with the Catalan Health Service, a focus on qualitative results and the integration of patient care processes. We are working for a system that resolves problems and ensures patient autonomy, quality of life, and public satisfaction. We include professionals in the decision-making process and in the management of all internal processes, with a territorial and network perspective of the services achieved by re-engineering process and strategic alliances with other providers. Research, teaching, and the culture of evaluating the company are values that are on the rise at the ICS.

Coordinació: Gabinet Tècnic i de Comunicació

Realització: Hores extraordinàries, SL

Disseny gràfic: Víctor Oliva. Disseny gràfic, SL

Fotografies: Quim Roser, Josep M. Ardévol, Santi Almenara, arxiu fotogràfic de l'ICS i una selecció de fotografies presentades al concurs FotoICS2008 (M. Dolors Àguila, Cristina Farré, Àngels Matamoros, Lau Peray, Tomás Pozuelo i Lucía Sánchez)

Impressió: GR Impresores

Dipòsit legal: B-34.577-2009

